

Tekst: Alex De Vries CBK Zeeland

Loek Grootjans

Heeft u zoiets gezien?

Voor Loek Grootjans (Arnhem, 1955) is Zeeland een vrijplaats waar hij zijn kunstenaarschap optimaal kan realiseren. De landschappelijke ruimte, het waterige licht, de zilvergrijze lucht, de vervloeiing van zee en land zijn elementen die het hem, mogelijk maken aan een vacuüm inhoud te geven. Om te beginnen is er niets, zoiets als iets, zonder gedaante die in de verbeelding gestalte krijgt. Het kunstenaarschap van Loek Grootjans is de bewijsvoering voor het belang van de verbeelding.

De kunstenaar Loek Grootjans werd geboren toen hij leerde paardrijden op een varken. Bij zijn grootmoeder in Kattendijke werd jaarlijks een varken gemest en als kleine jongen kwam hij, bij gebrek aan een paard, op het idee om op het dier te gaan zitten. Hij verklaarde het varken tot paard, een vorm van verbeelding die hij verwerkelijken kon. Lang voordat Jeff Koons 'Ushering in Banality' maakte, realiseerde Loek Grootjans daar al het prototype voor, vanuit een tegenovergestelde intentie: door het varken als paard te berijden zette hij banaliteit om tot iets extraordinairs.

Loek Grootjans, die woont en werkt in Vlissingen, was al kunstenaar voordat hij wist dat hij dat was. Als kind van een schroothandelaar was hij van jongs af doordrongen van het belang van het waardeloze en de betrekkelijkheid van geldelijke waarde. Niets in zijn jeugd was erop ingericht dat hij kunstenaar zou worden en tegelijkertijd was het onontkoombaar. Toen hij als scholier van zestien jaar op excursie in Museum Kröller-Müller een schilderij van Piet Mondriaan zag, was als een donderslag bij heldere hemel duidelijk wat zijn voorland was. Hij herkende het onbekende, het ongeziene, het niet bedachte verbeeld in een compositie van het bestaan uitgedrukt in een universele taal die hij niet sprak maar wel verstond. Hij onderging een vorm van 'onmiddellijk weten' die door Spinoza in zijn 'Ethica' is benoemd en verklaard. Het kunstenaarschap dat in hem werd wakker geroepen is er vanaf dat moment op gericht geweest zich die taal eigen te maken, in zijn eigen dialect. Bij hem is verbeelding altijd een vorm van vertaling van wat onverklaarbaar blijft.

Loek Grootjans benadert de kunst als een forensisch onderzoeker. In zijn 'Storage for Distorted Matter' slaat hij in flessen vloeistof en stofnesten de sporen op die kunstenaars achterlaten bij het tot stand brengen van hun werk en tijdens cruciale gebeurtenissen in hun leven. Hij levert de bewijsvoering voor het kunstenaarschap.

Voor Loek Grootjans is de kunst de gebruiksaanwijzing voor het leven. Als kunstenaar is hij in staat iets tot stand te brengen dat buiten zijn vermogen ligt. Het maken van een kunstwerk is voor hem een kwestie van wederkerigheid tussen zijn eigen inbreng en wat hij van buitenaf aangereikt krijgt. Hij

brengt het begrip tot stand tussen materie en geest. Als hij met waterverf een tekst schildert, verbeeldt hij een vloeibare gedachte. Hij kan daarin opnemen wat hem voor ogen staat. Hij verdunt het tot kleur en vorm op papier en brengt zo een concentraat tot stand. Alle vragen die hij zichzelf als kunstenaar stelt kan hij zo aan de muur prikken. Iedere tekening is een ezel zonder staart die geblinddoekt nog moeten worden toegevoegd.

In de kunst wordt kennis geofferd aan het beeld. Loek Grootjans heeft na een oproep uit Islamitische kring zijn bibliotheek in zijn kachel verbrand, wat zijn energierekening gedurende een winter aanzienlijk lager deed uitkomen. De as van de verbrande boeken heeft hij in dozen verzameld, en niet zoals hem was opgedragen over de akker uitgestrooid om vruchtbare aarde te maken. Die as is de grondstof waar nieuwe boeken mee worden geschreven. Wat je ook verbrandt, het vergaat altijd tot de stof waaruit de verbeelding opnieuw wordt geboren.

Loek Grootjans had een hond, een paard en een kat. De hond is overleden, de kat is doodgereden en het paard staat bejaard op stal in een rusthuis. In de serie werken 'The Dust Files' waarin hij met een stofkam door kunstzinnige gebeurtenissen gaat om het dna ervan te doorgronden zijn de haren van hond, kat en paard altijd aanwezig. Loek Grootjans verzamelt wat verloren gaat. Hij veegt het krijt op dat met de bordenwischer van het schoolbord is geveegd. Wat is uitgewist krijgt gestalte.

In de kunst is de wereld imaginair. Er is geen werkelijkheid maar een voorstellingsvermogen. Dat zet Loek Grootjans in om te veranderen wat hij ziet, om een andere mogelijkheid te opperen, om een niet gestelde vraag te stellen, om een antwoord te krijgen dat er niet is. Bij alles wat hij maakt, is er maar een vraag die hij de kijker stelt: "Heeft u zoiets gezien?"

Nee, zoiets heb ik nog nooit gezien.

Alex de Vries